

בעניין:

בוטמה _____

אבו חארתי'יה _____

אלשאמי _____

מועמר _____

ע"י ב"כ עוה"ד חורי

התובעים

נגד

מדינת ישראל

ע"י ב"כ עוה"ד

אמוראי

הנתבעתפסק דין

1. ענינה של תובענה זו בטענות ארבעת התובעים כי בליל ה-22.5.89 בעת שכוחות צה"ל ערכו חיפושים בכפר בתיר שבנפת לחם, נכנסו לבתיהם חיילים ובמהלך חיפוש (שאין טענה שלא היה חוקי) גנבו מהם דברי ערך שונים.
ארבעת התובעים הגישו תלונות בנפרד והם מיוצגים בתביעה מאוחדת ע"י עוה"ד מטעם המוקד להגנת הפרט.
כבר יאמר שאין מחלוקת שאכן כוחות צה"ל כחלק ממשימותיהם ביצעו בכפר בתיר באותו לילה חיפושים, דומה שאין מחלוקת אמיתית שחיפושים גם בוצעו בבתיהם של ארבעת התובעים.
השאלה האם הוכיחו התובעים שמי מהחיילים שלח יד ברכושם תוך כדי ביצוע הפעולה החוקית של החיפוש בבתיהם ואם כן האם יש להטיל על המדינה חבות בגין מעשה זה.
2. אקדים הערה בפתח הדברים שמצער עד מאוד שמצ"ח לא מצאה לנכון לחקור כראוי את תלונות התובעים שניתנו בזמן אמת בסמוך ליום האירוע, שהרי תופעה של שליחת יד בכספי אזרחים תמימים חפים מפשע ע"י מי מכוחות הבטחון היא חמורה ביותר, וברור שהנורמות המוסריות של החברה בה אנו חיים אינם יכולים לאפשר לקומץ להטיל דופי באמון של מיטב בננו המשרתים בצה"ל וחבל שמצ"ח לא שם זאת על ליבו שאם היה עושה כן, מן הסתם היה חוקר חקירה של ממש וניתן היה להגיע לחקר האמת, אך זאת הוא לא עשה (ועל ענין זה יורחבו הדברים בהמשך).

בתי המשפט

3. המישור העובדתי

תביעה זו מאגדת בתוכה תביעות של ארבעה אנשים אשר אין קשר בין התביעות זולת העובדה שהאירועים נשוא התביעה ארעו באותו לילה.

העובדה שכל התובענות מצאו להם משכן אחד, אינה מלמדת בהכרח שתוצאת תביעתם תהה זהה - לא היא.

כל תביעה עומדת בפני עצמה ואין האחת צריכה בהכרח להשליך על רעותה מה שברור שאין בעדות אחד התובעים המעיד שנגנבו לו דברי מה כדי לתמוך בעדות תובע אחר שטוען שאף לו נגנבו פרטים ועדות של כל תובע היא בגדר עדות יחידה של בעל דין וביהמ"ש בהתאם להוראות סעיף 54 (2) לפקודת הראיות [נוסח חדש] חייב לנמק מדוע מסתפק באותה עדות יחידה של כל אחד מן התובעים.

ב"כ הנתבעת טוען בסיכומיו שאין כל עדות ישירה על פיה נראה חייל גונב (סעיף 13 לסיכומיו) ומטעם זה יש לדחות התביעה על הסף, לא הבנתי טיבה של טענה זו וכי רק ראייה ישירה שאדם שלח ידו אל חפץ לא לו - יכולה להוות בסיס לתביעה בעוולת גזל (ואפילו בעבירת הגניבה במישור הפלילי?) וכי עדות על היות חפצים במקום מסויים, על כניסת זר והעלמות החפצים מיד לאחר צאתו לא יכולה להוות ראייה מספקת?

4. עדויות התובעים

מכאן יבחנו העדויות של כל תובע בנפרד.

4.1 עדות התובעת מס' 1

לגירסתה, החיילים נכנסו לביתה והוציאו את בנה, היא ובעלה ישנו בחוץ (מאחר והיה זה למחרת ליל כלולות בנה וכך נהוג שבני המשפחה מפנים את הבית לזוג שנישא), החיילים ערכו חיפוש ולמחרת בבוקר היא ראתה אי סדר וראתה שגנבו את התכשיטים שהיו מוחבאים במזרון.

כבר אומר שלא אוכל לאמר שאני מייחסת אמון לעדותה אשר נתגלו בה סתירות של ממש, כך לדוגמא בעדותה בביהמ"ש תיארה כיצד נעצר בנה וזאת בסתירה לעדותה במשטרה שם העידה שלא הרגישה טוב ועד הבוקר לא ידעה כלל שבנה נעצר, התובעת יישיבה סתירה זו בכך שמרוב כעס לא ידעה מה אמרה במשטרה ואולם קשה

לקבל הסבר זה שכן ההודעה במשטרה נמסרה לאחר מספר שבועות. (עמוד 8 לפרוטוקול שורה 18).

בפי התובעת גם לא היה הסבר מדוע המתינה שלושה שבועות עד להגשת התלונה במשטרה אשר הוגשה ביום 16.6.98 וכזכור האירוע היה ביום ה-23.5.89 והתובעת העידה שלא פנתה קודם לכן בענין לא לצלב האדום ולא למצ"ח וגם ילדיה לא פנו (עמוד 11 לפרוטוקול) (יוער שבמשטרה אמרה שכן פנתה לצלב האדום כעבור שלושה ימים). באשר לפריטים שנגנבו, בכתב התביעה טענה שנגנבה ממנה טבעת הנישואין של בנה, בתצהיר עדותה השמיטה פרט זה ובתשובה לשאלה ביחס להשמטה זו אמרה כי מרוב כעס שכחה, (עמוד 4 שורה 11 לפרוטוקול) קשה לקבל ששנים כה רבות כ-10 שנים למן האירוע היא עדיין כעושה.

חשש בליבי שהתובעת שסבורה שנעשה לבנה _____ שנעצר באותו לילה והיה זה לילה לאחר ליל כלולותיו עוול בל יכופר - ולא מן הנמנע שיצר נקמה הניע אותה להגיש תלונה זו.

ב"כ התובעים ערה לסתירות "כביכול" בעדותה אך נימקה זאת בגילה המבוגר - התובעת בת 68 שנים, איני סבורה שמדובר בגיל מבוגר ואיני סבורה שיש בגיל כשלעצמו להשפיע על שיקול דעתו של אדם, אך מכל מקום בפני עדות אחת וודאי שלא אוכל לאמר עליה שהיתה מהימנה עלי ודין תביעתה איפוא להידחות.

4.2 עדות התובעת 2

בלילה המדובר בעלה של תובעת זו ישן אצל אחותו בירושלים, החיילים נכנסו וערכו חיפוש בשני חדרים הבית, היא נשארה בבית עם החיילים בעת שערכו את החיפוש אלא שלא יכלה להיות בו זמנית בשני החדרים, תוך כדי החיפוש היא ניגשה לארון להוציא את הכסף שהיה מוחבא והחזיקה אותו ברשותה, היא התכוונה להוציא גם את התכשיטים המוחבאים אלא שאז שמעה רעש נפילה של הארון בחדר השני, היא הלכה ונשארה שם. כשהחיילים הלכו היא ניגשה לסדר וראתה על הריצפה תמונה שלה שהיתה מונחת בשקית יחד עם התכשיטים, היא מיד בדקה וראתה שלקחו לה את התכשיטים, מיד עם בוקר הלכה למקום שבו היו החיילים והתושבים המעוכבים

והתלוננה לקפטן מופיד, נציג הצלב האדום בכפר, בדרך היא פגשה את התובעת 4 ואת ע"ת מס' 4 וסיפרה להם מה שקרה.

לגבי תובעת זו התרשמותי היתה שונה לחלוטין מהתרשמותי מהתובעת מס' 1, עדותה היתה מהימנה עלי התרשמותי שאכן היא "חוותה" את שהעידה לגביו. לתובעת זו גם לא היה אינטרס לנקום או להעליל, בעלה לא היה בבית באותו לילה, הוא נעצר רק מאוחר יותר, לאחר שכבר הגישה תלונה. "הסתירות" עליהן מצביע ב"כ הנתבעת בעמ' 7 לסיכומיו, אינן סתירות שיש בהן לקעקע את עדותה, מדובר בענינים לא מהותיים אשר יכול ואדם לא יזכור אותם שמונה שנים לאחר שארעו.

ב"כ הנתבעת מצביע על כך שבביהמ"ש העידה שנעלמה לה חרב ישנה, אך דבר זה לא הוזכר לא בכתב התביעה ולא בתשובות לשאלון, הסברה של התובעת שאמרה את הדברים והם לא נרשמו, סביר שכן כפי שניתן היה להבין מדובר בפריט חסר ערך. העדה גם לא ניסתה להפריז או להגזים וגם כשנשאלה שאלות "מכוונות" השיבה בשלילה, כך ביחס לשאלה האם החיילים נהגו באלימות כלפיה, כך ביחס לשאלה האם החיילים גרמו נזקים בבית, הצטייר מדבריה שהחיילים נהגו בה בהגינות לא היתה לה כל תרעומת, לו כל תביעתה היתה עלילה (כטענת הנתבעת) ניתן לשער שהיתה עונה תשובות אחרות.

עדותה של תובעת מס' 2 כאמור לעיל היתה מהימנה עלי ויכולה אני להסתמך לאור האמון הרב שיחסתי לה על עדותה היחידה ולקבוע שאכן נגנבו ממנה באותו הלילה התכשיטים עליהם הצהירה בתצהיר עדותה קרי, שני צמידים, שרשרת, טבעות זהב ו"לירה זהב" שהוערכו על ידה ב-3,700 ש"ח.

4.3 עדות תובע מס' 3

התובע מס' 3 גר לבד בחדר שמחוץ לדירת הוריו, לדבריו לאחר שהחיילים נכנסו לבית הם העמידו אותו מול הקיר והיכו אותו ותוך כדי זה ערכו חיפוש, מאוחר יותר הוציאו אותו מהבית וחיילים נוספים נכנסו לבית וחיפשו כשהוא מחוץ לבית, אח"כ הוא נלקח ועוכב לחקירה במרכז הכפר, בשובו ראה שהמעטפה שהיתה במגירה נלקחה ו-1,000 הדינאר שחסך לארוסתו נעלמו.

גם עדות עד זה היתה מהימנה עלי וגם לגביו אומר שהסתירות והפירויות עליהן מצביע ב"כ הנתבעת אינן סתירות שיש בהן לקעקע עדותו ולאמר כי כל הסיפור בדותה היא - עד זה שלח את אחותו עדת תביעה מס' 4 להגיש תלונה במשטרה וכל הטיעונים כנגד מעשה זה אינם מקובלים עלי, העד העיד שהתחיל עבודה חדשה אצל קבלן ישראלי ולא רצה לאבד את העבודה וללכת למשטרה ולכן שלח את אחותו (עמ' 22 לפרוטוקול) וזאת לאחר שהוא עצמו התלונן בבוקר האירוע בפני קפטן מופיד, דבריו הגיוניים ואותי הם שכנעו.

יצויין גם, שעד זה לא נעצר ע"י כוחות הבטחון לא באותו ערב ולא בכל מועד אחר ואין לו כל "עבר" לא בטחוני ולא פלילי.

עדותו נתמכה גם בעדות אחותו, ע"ת מס' 4, שאמנם לא היתה עדת ראיה אך העידה שנערך חיפוש, העידה שאחיה נלקח לחקירה וכשחזר אמר שגנבו לו את ה-1,000 דינאר וביקש ממנה להגיש תלונה, היא גם העידה שהיא ידעה שאחיה חסך כסף לארוסתו.

גם עדותה היתה מהימנה עלי ויודגש שהעדה נשאלה אם גנבו בביתה ואמרה שלא, היא גם לא התלוננה על אלימות או על כל דבר אחר מצד החיילים וגם מעדותה עולה שהחיילים נהגו בהם בהגינות ושוב אחזור על שאמרתי לעיל, אם כל הסיפור היה עלילה ובדותה מן הסתם היתה מנסה לצייר את החיילים באור לא חיובי.

לסיכום, עדותו של עד מס' 3 היתה מהימנה עלי היא נתמכה בעדות ע"ת מס' 4 ואני מקבלת גירסתו שנגנבו מביתו באותו הלילה סכום של 1,000 דינארים.

4.4 תובעת מס' 4

לגירסתה, החיילים הגיעו לביתה, הוציאו את בעלה, היא יצאה אחריו ואז לא נתנו לה להיכנס, היא המתינה בחוץ והחיילים ערכו חיפוש בתוך הבית, למחרת היום שמעה מהתובעת מס' 2 שגנבו לה תכשיטים או אז היא הלכה לביתה, חיפשה אחר התכשיטים שהחביאה במדף העליון בארון הבגדים וגילתה שנגנבו.

התובעת העידה שפנתה לקפטן מופיד, אך לא מצאה לנכון למסור עדות במשטרה ובמצ"ח והסתפקה בכך שעדת תביעה מס' 4 תתלונן בשמה.

התנהגות זו מעוררת תמיהה, אם אכן נגנבו לה תכשיטים וכי מדוע לא תטריח את עצמה להגיש תלונה מסודרת, אך לא רק זאת, במכתב התלונה שנשלח ע"י המוקד להגנת הפרט מיום 20.6.89 נספח ג' לתצהירה נרשם:

" — היתה בביתה כאשר החיילים חיפשו בבגדים ובכיסים, כאשר שאלה אותם מה הם מחפשים, ענו לה שאין הם מחפשים גברים או בחורים אלא זהב והם הצביעו על השרשרת והעגילים של — אמרה שמהשכנים שלה נגנב כסף והחייל ענה לה שהוא גנב את הכסף ושהוא ימשיך לחזור לבתיהם עד שלא ישאר להם שום כסף וזהב...".

הגירסה מוזרה לכשלעצמה ומכל מקום איננה מתיישבת בכל דרך עם גירסתה על פיה התכשיטים נגנבו מהארון והיא כלל לא ידעה עד שבדקה בעקבות השיחה עם תובעת מס' 2. התובעת לא ניסתה ליישב את הסתירות הבולטות בין שתי הגירסאות ומתקשה אני לאמר שעדותה סבירה ובודאי שאיני יכולה לקבוע שעדותה מהימנה עלי ולהסתמך עליה בלבד.

4.5 מהאמור לעיל הרי שדין התביעה של תובעת 1 ו-4 להידחות בהעדר ראיות מספקות שאכן נגנב מהן דבר מה.

בטרם אסיים פרק זה אוסיף שב"כ הנתבעת בסיכומיו הארוכים המתפרשים על 50 עמודים ויותר הצביע על "סתירות" ו"פירוכות" למיניהן כולל הסקת מסקנות שונות, איני מוצאת להיכנס לכל אותם פרטים ומסקנות וטענות כדוגמא שהתובעים חברו יחד ובנו עלילה ובלשון עדינה אומר שלא כך הוא, עדות התובעת 2, התובע 3 ואחותו היו מהימנים עלי ושוכנעתי הרבה מעבר לספק סביר שאכן נגנבו מביתם הפריטים עליהם העידו.

5. עדותם של עדי ההגנה:

5.1 עדותו של המ"פ _____ קלרמן

כבר אומר שעדותו היתה מהימנה עלי ואולם הוא לא יכול היה ליתן פרטים ספציפיים, עדותו היתה על נהלים והנחיות באופן כללי כמו גם מסקנות שמשוכנעת אני שהוא מאמין באמיתותן כמו "אני מכיר את החיילים שלי ואת הכח של הפלוגה ואני שולל כל אפשרות שחייל גנב מהמקומות כסף...". (הודעתו במצ"ח). אמונתו

בעובדות אלו לא יכולה לכפות על העובדה שהחיילים עצמם לא נחקרו ואי אפשר היה לאמת אמונתו (ועל כך ידובר עוד להלן).

הטיעון (בעמ' 16 לסיכומי הנתבעת) שלא ידוע למר קלרמן על מקרה של גניבה, משמע לא היה כזה תמוה וכי מהיכן ידע האם המקומים יאמרו לו? מי שאמור לאמר לו הם מצ"ח המקבלים תלונות והם אמרו אלא שהוא לא מוכן לקבל אמירה זו.

5.2 עדותו של המג"ד

דברים דומים ניתן לאמר ביחס לעדותו של המג"ד, המג"ד מיכאל לא העיד, הוא מסר הודעה במצ"ח וזו הוגשה במסגרת תיק החקירה ודבריו היו שהחיילים קיבלו תדריכים מפורטים. מקבלת אני עובדה זו, אלא שמסתבר שהתדריכים לא מולאו במדוייק, בעמ' 1 להודעתו מסר:

"החיילים קיבלו תדריכים מפורטים ומסודרים גם לגבי המשימה וגם לגבי כללי ההתנהגות שהם: לבית יכנס כח עם קצין כאשר האנשים המתגוררים יצאו החוצה, יבדקו פרטיהם ואז תכנס חוליה בפקוד קצין עם בעלי הבית ובעל הבית יבצע את החיפוש יפתח את הדלתות בעצמו ויחפש בארונות.
כמו כן קבלו החיילים הנחיה לא לפגוע באנשים לא להפעיל כוח אלא אם כן הופעל כנגד החיילים כח או במקרה של התנגדות למעצר גם אז יש להפעיל במידה סבירה על מנת להצליח לעצור את החשוד כמו כן לא לפגוע ברכוש ולא לגעת ולא להחרים רכוש אלא אם כן זה רכוש שעל פי ההוראות צריך להחרימו כמו חומרי חבלה, אמל"ח וחומרי הסתה".

דומה שאין חולק שההוראה שהכניסה לבית תהיה בלוי קצין לא קויימה, _____ קרמר ו _____ וירוב העידו על כך באופן מפורש (עמודים 72 ו-47-46 לפרוטוקול).

המג"ד מסר גם שלעולם לא יערך חיפוש אלא בלוי המקומיים מסתבר שגם הוראה זו לא קויימה וודאי שלא במלואה. תובעת מס' 2 שעדותה כאמור היתה מהימנה עלי העידה שאכן היא נלוותה למחפשים, אלא שנעשו חיפושים במקביל בשני החדרים והיא לא יכולה היתה במקביל להיות בשניהם וכן עדותו של תובע מס' 3 - שהוצא מהבית בעת החיפוש. באשר להנחיה שאת החיפוש יבצע בעל הבית, הרי שגם זו לא קויימה כך העידו כאמור התובעים 2 ו-3 וכך העיד גם _____ קרמר.

5.3 עדותו של וירוב

_____ היה סמ"פ ופיקד על כח שנכנס לאחד הבתים, אין לדעת על איזה בית (ועל כך ידובר עוד להלן) עד זה העיד שזוכר את הפרטים שכן הוא נפצע באותו ארוע, עדותו

היתה מהימנה עלי ומקבלת אני עדותו שבבית בו ביצע את החיפוש כוח בפיקודו, החיפוש נערך בנוכחות בעל הבית כשאת פתיחת הארונות וכל פעולה אפשרית מבצע בעל הבית מטעמי בטיחות.

עד זה חזר באופן נחרץ על דבריו שלעולם לא נעשה חיפוש בבית מקומי שלא בנוכחות המקומי ולעולם לא פותחים ארונות, לא מדליקים חשמל ולא עולים לגג בלי המקומיים מחשש למטענים ומטעמי בטחון בלבד, משוכנעת אני שאלו היו ההנחיות וכך הוא נהג, אך מסתבר שעד נוסף ___ קרמר לא העיד כמוהו, הוא העיד שבדרך כלל מבצעים חיפוש בנוכחות המקומיים והם שפותחים את הארונות, אך לא שמענו ממנו שזו הוראה חד משמעית שהמקומיים נוכחים והם אלו שפותחים את הארונות ושתמיד כך הם פועלים. (עמודים 48-47 ו-52 לפרוטוקול).

5.4 עדוּתו של קרמר

עד זה חזר ואמר שאינו זוכר את המבצע הספציפי, הוא יכול להעיד על נהלים והתנהגות כללים וכבר היתה התייחסות לעיל לדבריו על פיהם בד"כ המקומיים נוכחים בחיפוש ובדרך כלל הם שפותחים את הארונות, אך כאמור העד לא אמר במפורש שהדבר ברור וכך נעשה בפועל כל העת, להיפך ניתן היה להבין מדבריו שזו הנחיה שמשתדלים לבצע ולא יותר מכך.

עוד הערה ביחס לעדותו, העד חזר והעיד שמכיר את החיילים ואת אופיים ויודע שאין אחד שיסרח - לא יתכן דבר כזה, קביעה החלטית ונחרצת זו תמוה במידת מה לאור העובדה שהוא פיקד על אותם חיילים שה"כ חודש ימים (עמוד 48 לפרוטוקול).

6. אחריות המדינה

דומה שהוכח למעלה מכל ספק שהמדינה באמצעות קציניה ומפקדיה תידרכה את החיילים לבל יפגעו במקומיים, לבל יפגעו ברכושם ובודאי שלא יטלו דבר מה מרכושם ואין כל ספק שהמדינה לא שלחה את החיילים לבצע מעשה נפשע זה של שליחת יד ברכוש וסבורה אני שאין להטיל על המדינה חבות מכח פקודת הנוזיקין בשל עוולת הגזל בהתאם להוראות סעיף 14 לפקודת הנוזיקין [נוסח חדש] תשכ"ח-1968.

אין ספק שהגזל היה חריגה מפעולת השליחות וכאמור אין לחייב המדינה בשל עצם פעולת הגזל שנעשתה.

7. חקירת מצ"ח

בפתח פסק הדין כבר הערתי ביחס לחקירה זו ואיני יכולה שלא להמשיך ולאמר, בנסיבות כאלו, כאשר ברור שמצ"ח ביצעו פעולת חקירה רשלנית, הייתי מצפה מהמדינה לאמירות שונות, עצם "ההגנה" על דרך חקירה שכזו תמוה ועוד השחתת מאות מילים בסיכומים על יעילותה של חקירה זו אינם מובנים, זו לא הנורמה המוסרית שעל חברתנו לפעול בה ומשמצ"ח כשלה טוב היתה עושה המדינה אם היתה מודה בכך ולא משחיתה כאמור מאות מילים ועשרות עמודים בהגנה על אותה פעולה. אכן נעשתה פעולת חקירה, אכן בוצעו בה 38 פעולות אלא מאי, כולן היו טחינת חול, במקום לבצע מספר פעולות בסיסיות שב הקצין החוקר וביצע אותן פעולות חסרות תוחלת ולא בכדי עדותו היתה מבישה, הוא לא מסוגל היה "להגן" על שעשה.

אין חולק שב-18.6 הגיעו לידי מצ"ח תלונות התובעים הן באמצעות המוקד להגנת הפרט והן באמצעות המשטרה, כזכור התובעים מסרו עדויות מפורטות במשטרה ואלו כאמור הועברו למצ"ח.

טענת הנתבעת, עליה היא חוזרת בהרחבה פעם אחר פעם שהתובעים לא מסרו גירסה למצ"ח - נכונה עובדתית אבל במהות אין לה משמעות כיון שהגירסאות המלאות של התובעים נגבו מהם במשטרה והיו בידי מצ"ח. חוקר מצ"ח _____ משיח העיד שהוא קיבל לידי את התלונות רק ב-14.8 דהיינו כעבור חודשיים, לא היה בפיו הסבר מדוע קיבל באיחור וביחס לעצם השאלה אם ביקש לחקור את התובעים פעם נוספת או שהסתפק בעדותם לא היתה לו תשובה, עלה מדבריו שבהחלט יתכן שהסתפק בהודעות שמסרו במשטרה (עמ' 55 לפרוטוקול), דהיינו הוא עצמו לא ביקש כלל שהתובעים יבואו להעיד בפניו.

מן הראוי להדגיש שעד זה אישר שהגורם אליו אמורים התושבים להעביר תלונות הוא קפטן מופיד, נציג הצלב האדום ולפיכך טענות הנתבעת שהתובעים לא מסרו הודעות באופן מידי לגורמים הרשמיים חסרות בסיס (ראה עדותו בעמ' 55 שורה 26 לפרוטוקול). גם התמיהה

הכיצד התובעים לא ביקשו אישורים בכתב מעוררת תהיה, מדובר בכפריים פשוטים, חסרי השכלה שכל שהם ידעו לאמר שבמקרה של תלונה עליהם לפנות ל"קפטן מופיד" - חלקם לא ידעו אפילו במדויק נציג של איזה גוף הוא, תהיה על שהם לא ביקשו אישור בכתב - אינה במקומה.

מר משיח העיד שהוא היה נעזר בקפטן מופיד לצורך איתור מקומיים וזימונם ולפיכך טענות ב"כ הנתבעת שחוקר מצ"ח (שקדם למר משיח) זימן את התובעים באמצעות המוקד להגנת הפרט ראוייה להרהור שני, שכן היתה דרך הרבה יותר טובה לזמן את התובעים דרך הנציג שנמצא בכפר, מדוע דבר לא נעשה - אין לדעת. תשובת העד ביחס לשאלה מדוע לא נעשה נסיון לבקר בבתיים של המתלוננים, לקחת מהם פרטי זיהוי נוספים היתה "קשה לי לענות לך על זה" (עמ' 57, שורה 19).

ומכאן ולעיקר, הודעות התובעים במשטרה היו בפני חוקר מצ"ח, בהודעות היו פרטים מלאים (או כמעט מלאים) בנסיבות אלו הדעת נותנת שמצ"ח תזמן לחקירה את כל החיילים שערכו את החיפוש בבתי התובעים הספציפיים, דומה שזו פעולת חקירה בסיסית כל כך שכל אמירה לגביה פשוט מיותרת, אך למרבה התדהמה פעולה בסיסית זאת לא נעשתה ומן הראוי לצטט את "הסברו" של מר משיח:

"לא גביתי עדויות מהחיילים... היה מדובר בין 200-50 חייל ולא יכולתי לגבות עדויות מכולם..." (עמ' 57 שורה 22).

"ש. בעדות מתאריך 5.7.89 המ"פ (קלרמן - ב.כ.) אומר שאם היה לו תצ"א הוא יכול היה לאמר איזה כח נכנס לאיזה בית, למה לא הצגת בפניו תצ"א?
ת. אני רוצה לראות איפה זה מופיע בתיק.

ב"כ הנתבעת - אני מבקש לעזור לעד יש מסמך שהוא כתב ונמצא בתיק. כן, ניסיתי לאתר את התצ"א, יש דוחות בתיק בנושא, הגעתי, ניתן לראות במסמך מיום 13.9.89 הגעתי עם סגן אייל למודיעין בבית לחם וביקשתי מקצין המודיעין _____ סלע לאתר לפי שמות המשפחה את הכתובות של המקומיים ולסמן את המיקום של המשפחות בתצ"א, אותו קצין סלע מסר כי לא ניתן לבצע זאת משום שאין כתובות בכפר ואי אפשר לדעת שם של מקומי, היכן הוא גר, כמו כן התצ"א הוא בסווג סודי.

ש. כל מה שעשית טוב ויפה, אבל אני אומרת לך שאף אחד לא ביקש שתציג את התצ"א למקומיים, כל מה שביקש המ"פ, תראו לי תצ"א בלי סימונים. מדוע לא נעשתה הפעולה הפשוטה הזו?
ב"כ הנתבעת: מתנגד.

העד: לא יודע לענות תשובה. (הדגשה שלי - ב.כ.)

ש. כפי שראית בהודעות של המתלוננים במשטרה, האם כשקראת האם נודע לך שבני המשפחה של המתלוננים נעצרו, לא ביררת מאיזה בתים נעצרו אנשים זה לא היה יכול להוביל אותך לבתים וכך תוכל לאמר למ"פ הנה, בבית הזה המחלקה הזו עבדה ואז תוכל לערוך מסדר זיהוי ואנשים יוכלו לזהות את החייל, זו לא פעולה נחוצה, אתה לא מסכים איתי.

ת.... לא עשיתי את זה, לא עבדתי בכוון הזה, בא נגיד... (עמוד 58 שורה 13 ואילך).

כאן יאמר שקלרמן העיד שמיד לאחר האירוע הגיע אליו חוקר מצ"ח ופרש בפניו את התלונות, הוא ביקש לראות תצ"א כדי לזהות באלו בתים מדובר ולפי זה לאמר באלו כוחות מדובר, פרטים אלו נרשמו גם בהודעה שמסר למצ"ח בסמוך לאירוע ביוני 89, ואולם מעולם לא הוצג לו לא תצ"א ולא נתונים ספציפיים אחרים, העד אישר שאם היו מוצגים לו תצ"א יכול היה להגיד איזה חיילים נכנסו לכל בית (עמ' 68 ואילך) הוא גם אישר שכיוון שכאלו לא הוצגו לו "ספציפית לא בדקתי את התלונות" (עמ' 68 לפרוטוקול שורה 16).

דברים דומים אמר _____ וירוב, הוא העיד שמעולם לא זומן לחקירה במצ"ח ואם היה מזומן היה יכול בודאות להצביע על הבית אליו הוא נכנס.

סיכומם של דברים, פעולות החקירה הבסיסיות ביותר לא נעשו בחקירה זו, לא נעשה נסיון של ממש לברר מידע שאין ספק שהיה בידיעת צה"ל, אלו חיילים נכנסו לאיזה בית, להשוות את תלונות התובעים ולחקור את אותם חיילים, או לערוך מסדרי זיהוי וכל כיוצ"ב, ולא בכדי החוקר לא היה מסוגל לתת כל תשובה שהיא למחדלים אלו.

הטענה שתצלומי תצ"א סודיים, בהנחה שהיא מדוייקת, אין בה כדי להצדיק אי הצגת תצלומים חלקיים ככל שנדרשים למפקדים ולמתכנני הפעלה, או להציג להם את תשריט תוכנית הפעולה וכל מסמך דומה.

סיכומו של דבר, אין ספק שמצ"ח ניהלו חקירה רשלנית וברור שבדרך חקירה שכזו לא ניתן היה להגיע אל "שולחי היד" וממילא תוצאות "החקירה" היו "במהלך החקירה לא נמצאו כל תימוכין לתלונות המקומיים". (דו"ח סיכום חקירה מיום 10.10.89).

8. הפן המשפטי

8.1 עילת הרשלנות

דומה שאין מחלוקת אמיתית שהנתבעת חבה חובת זהירות מושגית כלפי התובעים, דומה גם מהנאמר לעיל שאין חולק שהיא הפרה חובה זו בדרך ניהול החקירה הרשלנית, שתי שאלות יש לשאול: האחת, האם יש להטיל חובת זהירות קונקרטיית

והשניה, האם יש קשר סיבתי בין הרשלנות לנזק, קרי לעובדה שהגנבים לא נמצאו וממילא אין לנתבעים ממי להיפרע ולדעתי התשובה לשתי השאלות שהוצגו חיובית,

לשם בדיקת קיום חובת זהירות קונקרטי יש לבחון: 8.2

"האם המזיק הפר את חובת הזהירות המוטלת עליו, דהיינו האם הוא סטה מסטנדרט הזהירות המוטל עליו". ע"א 145/80 ועקנין נ' המועצה המקומית, פד"י ל"ז (ו) 113, 122.

בע"א 337/81 בוסקילה נ. מדינת ישראל, פד"י לח (3) 337, הרחיב ביהמ"ש את חובת הזהירות המוטלת על המדינה בקבעו כי גם באכיפת צו ביהמ"ש קיימת חובת זהירות של המדינה, למרות שמדובר בפעולת סמכות שלטונית שאין לה מקבילה במשפט הפרטי.

ב"כ הנתבעת מבקש לאבחן מקרה זה מענייננו, הוא מסתמך על המלומד י.גלעד במאמרו האחריות בנזיקין של רשויות ציבור ועובדי ציבור, משפט וממשל בי 339, ו-ג' 55, וטוען שהרחבת חובת הזהירות אינה חלה במקרים שעל המדינה להפעיל שיקול דעת, עקרונית מקובלת עלי טענה זו אלא שאיני מקבלת את הדרך בה מחיל אותה ב"כ הנתבעת, אם היה מדובר בענייננו בהפעלת שיקול דעת מוטעה בביצוע פעולה כזו או אחרת של חקירה שהובילה לתוצאה שאינה נכונה, אכן הייתי סבורה שאין מקום לאמר שהמדינה הפרה את חובת הזהירות, ברם המבחן של הפרת חובת הזהירות הוא מבחן של סבירות, דהיינו האם הרשות החוקרת פעלה בסבירות בעת ביצוע פעולת החקירה, טעות בשיקול הדעת איננה עומדת בסתירה למבחן הסבירות של פעולת החקירה, ברם מקום שפעולת החקירה לא היו סבירות, שכן לא נעשו פעולות חקירה בסיסיות כבענייננו, אין מדובר כלל על שיקול דעת מוטעה, אלא על רשלנות ולפי כל המבחנים בגין מעשה שכזה יש להטיל חובת זהירות על הרשות השלטונית.

הדברים שנאמרו לעיל יפים ביחס לאבחנות שמנסה לעשות ב"כ הנתבעת ביחס לפסקי הדין הנוספים שאוזכרו על ידו כמו ע"א 429/82 מדינת ישראל נ. סוהן פד"י מב (3) 733 וע"א 126/85 ר.ג.מ. מרט נ. מדינת ישראל פד"י מד' 4, 272.

בעניין פסק הדין האנגלי, ALEXANDROU V. OXFORD 1993 (4) ALL E.R.,

328 שאוזכר על ידי ב"כ הנתבעת, אף שם המקרה אינו דומה לענייננו, באותו מקרה

נקבע עובדתית שהמשטרה פעלה בסבירות בבדקה את אתר הפריצה, הגם שלא גילתה אותו, בעניננו אם מצ"ח היו מבצעים פעולות חקירה סבירות אכן לא היה מקום להטיל עליהם חובת זהירות, אך בעניננו הם לא פעלו בסבירות ובשל כך ורק בשל כך יש לקבוע שהם הפרו את חובת הזהירות כלפי התובעים. כל המבחינים שנקבעו בפד"י בוסקילה הנ"ל מובילים למסקנה שעל הנתבעת היתה חובת זהירות קונקרטיית (או הביטוי שניתן לה בפסק הדין נורמטיבית) והיא הופרה ואיני מוצאת להאריך בדברים.

8.3 קיום קשר סיבתי

העדר חקירה מנעה אפשרות מהתובעים לקבל מידע מיהם הגנבים וממילא מנעה מהם אפשרות להגיש תביעה כנגדם ולפיכך יש לאמר שקיים קשר סיבתי בין הרשלנות לבין הנזק, במקרה שלנו הנזק הוא חוסר יכולת להיפרע את הנזק. אמת, אין הכרח שהחקירה היתה מובילה לתוצאה חיובית, דהיינו שניתן היה לגלות בוודאות מיהם הגנבים, אך גם ענין זה נבחן בסבירות או במבחן של מאזן הסתברות ודומה שחקירה סבירה שהיתה נעשית מידיית יכולה היתה לאפשר גילוי אלו שגנבו, דומה גם שהעדר חקירה כזאת גרמה "נזק ראיתי" לתובעים, שכן כל המידע לגבי זהות החיילים שנכנסו לכל בית היה בידי הנתבעת והיא כאמור בשל שיקולים בלתי סבירים לא ניסתה לברר מי אכן נכנס לכל בית ספציפי ומשלא בררה אינה יכולה למסור את המידע לתובעים, אך גם בענין זה איני מוצאת להרחיב בענין זה לאור מסקנתי דלעיל.

9. הנזק

נטען שהתובעים לא הוכיחו את נזקם, אכן לא הובאה חוות דעת מומחה כטענת הנתבעת בסעיף 121 לסיכומיה, גם לא הוצגו קבלות וב"כ הנתבעת מוסיף וטוען שהתובעים גם נמנעו מלהביא ראיות לתמיכה בתביעתם ומצטט את פסקי הדין הידועים העוסקים בענין זה כמו רע"א 465/88 בנק למימון וסחר נ. מתתיהו פד"י מה (4) 651 וע"א (ב"ש) 143/92 מלון מצדה בע"מ נ. הסוכנות היהודית, תקדין מחוזי (2) 43. אלא שתוהא אני אלו ראיות יכולים היו להביא התובעים ולא הביאו - לי אין תשובה.

התובעת 2 העידה על התכשיטים שנגנבו ממנה, מטבע הדברים לא נשתמרו בידיה קבלות וקנייה גם לא במועד האירוע היא העריכה עלותם בסכום שלהבנתי הוא סביר ודי בכך, שכן ביהמ"ש מוסמך לפסוק בגין נזק גם מה שלא הוכח שיעורו (ע"א 178/91 דרוקר נ. פרטוש פד"י מ"ז (2) 621).

כיון שהערכת התובעת סבירה בעיני מקבלת אני אותה וקובעת שזה נזקה. יחסתי אמון לעדות תובע מס' 3 ש-1,000 הדינאר שחסך לארוסתו נגנבו ודי בכך.

10. סוף דבר

מהנאמר לעיל אני מקבלת תביעתם של תובעים 2 ו-3 ומורה לנתבעת לשלם להם כדלקמן: לתובעת מס' 2 פיצוי בסך 3,700 ש"ח בתוספת הפרשי הצמדה וריבית כחוק מיום הגשת התביעה 21.5.96 ועד לתשלום המלא בפועל. הנתבעת תשיב גם את האגרה ששילמה התובעת ותשא גם בהוצאות התובעת בסך 1,000 ש"ח (בכתב התביעה לא נתבע שכ"ט עו"ד). לתובע מס' 3, סך של 1,000 דינארים כשווים בשקלים ביום האירוע ובתוספת הפרשי הצמדה מאותו יום ועד התשלום המלא בפועל, הנתבעת תשיב גם את האגרה ששילם התובע ותישא בהוצאותיו בסך 1,000 ש"ח. תביעת תובעים 1 ו-4 נדחות, כל אחד מתובעים אלו ישלם הוצאות לנתבעת בסך 1,000 ש"ח.

ניתן היום ז' בתמוז תשנ"ח, 1 ביולי 1998 בהעדר הצדדים.

המזכירות תמציא העתק לבי"כ הצדדים.

מותר לפרסום מיום 01/07/1998

בלהה כהנא, שופטת